

Hamilelik ve Laktasyon Döneminde Güvenli İlaç Kullanımı

Türk Eczacıları Birliği Eczacılık Akademisi'nin düzenlediği Meslek İçi Eğitimler devam ediyor. Aralık ayından itibaren meslek içi eğitimlere katılan eczacılarımıza 320 sertifika verilmiştir. Bu eğitim programlarından "Hamilelikte ve Laktasyon Döneminde Güvenli İlaç Kullanımı ve Eczacının Rolü" MİEP'e 93 eczacımız katılmış ve sertifikaları verilmiştir.

Son fertilizasyon dönemi ile doğum arasında geçen süreç olarak tanımlanan ve ortalama süresi 280 gün olan hamilelik; insan yaşamındaki en özel dönemlerden biridir. Bu dönemde hamilelikle gelişen bulantı, konstipasyon, mide yanması... gibi şikayetler ve kronik rahatsızlıklar nedeniyle ilaç kullanımı gereksinimi artmaktadır. Ancak hamilenin doktora veya eczacıya danışmadan kullandığı ilaçlar bebeği olumsuz yönde etkileyebilir.

Dünyada her gün 1000'den fazla kadın hamilelik ve doğum ile ilgili çeşitli sebeplerden ölmektedir. "Hamilelikte ve Laktasyon Döneminde Güvenli İlaç Kullanımı ve Eczacının Rolü" Meslek İçi Eğitim Programı; ilaçların teratojenik özelliklerinin göz önünde bulundurularak bilinçli ilaç kullanımını ve eczacının bu konudaki rolünü ön plana çıkarmayı amaçlamaktadır.

1942 – 1966 yılları arasında Avusturya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kızamıkçık virüsüne bağlı yaklaşık 20.000 bebekteki göz, kulak, kalp ve beyin hasarı, 1947 – Japonya-Nagasaki ve Hiroshima'da atom bom-

basının neden olduğu konjenital kusurlar ve 1960'larda talidomid isimli ilacın neden olduğu 10.000 'lerce fokomelili bebeğin doğumu bu konuya dikkatleri çekmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri Gıda ve İlaç Birliği (FDA) hamilelikte kullanıldığında fetusa olası etkilerine göre ilaçları ve kimyasal maddeleri 5 bölümde sınıflandırmaktadır:

A SINIFI:

Gebe kadınlarla yapılan yeterli, kontrollü çalışmalarda fetusa risk oluşturmayan, fetusa zarara veremeyen maddeleri içerir. Gebelerde güvenle kullanılan ilaçları kapsar (günlük alım dozlarında vitaminler, tiroit preparatları, K ve tuzları).

B SINIFI:

Hayvan deneylerinde risk gözlenmiştir. İnsanlarda yapılan çalışmalarda risk kanıtı yoktur. Ancak yeterli çalışma bulunmamaktadır ya da hayvan sonuçları negatiftir (parasetamol, famotidin gibi ilaçlar, amoksisilin, ampisilin, eritromisin, linkomisin gibi antibiyotikler, di-

menhidrat, doksilamin, siklizin gibi antimetikler).

C SINIFI:

Risk göz ardı edilemez, risk olasılığı vardır. İnsan çalışmaları yeterli değildir. Hayvan çalışmaları da yeterli değil yada pozitiftir. Anne için yararı fetus için muhtemel zararına üstünse kullanılan ilaçlardır ve risk B'den fazladır (aspirin, propoksifen, antipirin gibi analjezikler, neomisin, kloramfenikol, gentamisin gibi antibiyotikler. PAS, INH, rifampin gibi antitüberküloz ajanlar, bazı kardiyovasküler ve antiepileptik ilaçlar).

D SINIFI:

Deneysel ve piyasa sonrası araştırmalar fetusa zararlı olduğunu göstermiştir. Fetusa olası zararlarına rağmen ilacın olası yararlarının fazla olduğu düşünüldüğünde, zorunlu hallerde ve doktor kontrolünde kullanılabilir (amipriptilin, imipramin, lityum gibi antidepresanlar, kumarin türevleri, varfarin gibi antikoagülanlar; klorpropamid, tolbutamid gibi oral antidiyabetikler; antineoplastikler).

X SINIFI:

İnsan ve hayvan deneyleri ve araştırmalar ya da piyasa sonrası veriler fetustaki riskin hastaya yararlarından kesin olarak fazla olduğunu göstermektedir. Hamilelikte kesinlikle kullanılmamalıdır (talidomit, kızamık, kızamıkçık, rubella, suçiçeği gibi canlı aşılar, radyoaktif iyot, dietilstilbesteron, estradiol, etinil estradiol, dienestrol gibi steroidler, FSH).